

ThDr PhDr Ján Rybár Sch.P. - trenčiansky piarista

Keď som v r. 1996 navštívil pátra Rybára v Pezinku, bol už posledným žijúcim učiteľom trenčianskeho piaristického gymnázia z čias rektora Braneckého. Poznal som jeho fotografiu z mladých čias, na ktorej to bol štíhly mladík; stretol som sa však už s nižším plešatým starším pánom s paličkou, sympatickým, zhovorčivým a plným plánov a všestranných záujmov. Stále som si musel pripomínať, že je rehoľník - piarista a kňaz, pretože ma prekvapoval nielen svojím civilným vzhľadom, ale aj neokázalým vystupovaním a hlavne nezávislými postojmi. Mal som vtedy predstavu, že jeho prípadná návšteva na znovuoobnovenom piaristickom gymnáziu v Trenčíne a stretnutie s jeho vtedajším pedagogickým zborom by sa mohla stať akýmsi symbolickým mostom, ktorý by preklenul tých zhruba 45 rokov prerušenia jeho činnosti.

Páter Ján Rybár sa narodil 1.2.1911 v roľníckej rodine v obci Černík ležiacej na rieke Nitre asi 25 km pod mestom Nitra. Základnú školskú dochádzku absolvoval v rodnej obci. Po nej ako 12 ročný začal študovať v chlapčenskom seminári sv. Ruperta v rakúskom Bischofshofene, v horách asi 45 km južne od Salzburgu. Tu absolvoval prvé dva ročníky gymnázia, potom pokračoval na piaristickom gymnáziu v Nitre. Keď ho už rodičia nevládali v ďalšom štúdiu peňažne podporovať, vrátil sa domov do rodnej obce, odkiaľ denne dochádzal na reálne gymnázium v Nových Zámkoch, kde zmaturoval. Dochádzka do školy nebola jednoduchá: išiel peši 5 km do Komjatíc na železničnú stanicu, vlakom 19 km do Nových Zámkov, zo stanice do školy peši asi 2 km po Štefánikovej ulici.

Po maturite vstúpil do rehole piaristov. V roku 1930 začal študovať v seminári pre svetských kňazov v Trnave, neskôr aj jeden semester v Strasbourgu. Ďalej študoval filozofiu a germanistiku na Karlovej Univerzite v Prahe. Vtedy už ovládal nemčinu, francúzštinu a angličtinu. Teologické štúdium ukončil v r. 1938 doktorátom na Bohosloveckej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave a 26. júna 1938 bol vysvätený za svetského kňaza. Potom ešte v Bratislave doštudoval filozofiu.

Po ukončení obidvoch vysokých škôl (teológie a filozofie) od roku 1940 vyučoval nemčinu (1939-1945 aj katechizmus - [5]) na Piaristickom gymnáziu v Trenčíne až do roku 1945. Ovládal tiež latinčinu. V roku 1945 bolo cirkevné školstvo zrušené a keďže inej možnosti nebolo, Dr. Ján Rybár prešiel aj so svojou triedou na štátne gymnázium v Trenčíne. Vyučoval tu ruštinu. Pôsobil aj v Matici Slovenskej, v r. 1948 bol jedným z trojčlennej trenčianskej delegácie na Mimoriadnom valnom zhromaždení Matice Slovenskej v Martine. [6]

Jeho vyučovanie v Trenčíne trvalo do roku 1950, kedy boli rehole násilne likvidované. V noci 3.5.1950 ho spolu s ďalšími naložili do autobusa a internovali v Sv. Beňadiku. Neprijal ponuku robiť kultúrneho referenta na stavbe Trate mládeže, pretože bolo jasné, že požiadavky by boli v rozpore s jeho svedomím. Prijateľným východiskom bola fyzická práca, a tak došiel kravy.

V septembri 1950 nastúpil do Marianky ako kaplán, za niekoľko rokov už bol farár. Zrejme rozhodla jeho znalosť nemčiny, pretože do Marianky chodievalo na púť veľa nemecky

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

1. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

hovoriacich veriach. Spomínal, že to boli ťažké roky, ale jeho tunajšia kňazská činnosť bola veľmi aktívna. Pôsobil tu do roku 1968. Odtiaľ sa dostal ako farár do obce Štefanová pri Modre, kde zotrval do r. 1972. Potom pôsobil 19 rokov ako farár v Zohore. Tamojší farníci si ho obľúbili a spomínajú naňho ako na človeka vzdelaného, múdreho, chápacieho a láskavého, a radi sa s ním stretávali. Vo veku 80 rokov sa so Zohorom rozlúčil slávnostnou rozlúčkovou svätou omšou dňa 3. februára 1991 a odišiel na odpočinok do Charitného domova v Pezinku. Zohor ho poctil svojim čestným občianstvom, ktoré mu udelil 24.6.1995.

Dr. Rybár si rád spomínal na svoje pôsobenie v Trenčíne. Obľúbil si toto mesto také, aké bolo v čase, keď tu pôsobil. Rád si spomína na žiakov svojej triedy, ktorým bol 8 rokov triedny. Ani po rokoch nezabudol ich mená. Spomeňme z nich aspoň najznámejších: trenčianski lekári MUDr. Biermann, MUDr. Piaček, historik PhDr. Ľubomír Lipták, DrSc., bývalý minister Matúš Kučera, Nataša Tanská [1]. Ani žiaci nezabudli na svojho profesora: naposledy bol v Trenčíne na pomaturitnom stretnutí svojej triedy po 45 rokoch.

Po odchode na odpočinok sa Dr. Rybár v pezinskom charitnom domove venoval svojim záľubám, na ktoré počas pastorácie nemal dostatok času. Už ako študenta ho zaujímala psychológia. Svoju doktorskú prácu na tému "Duša a telo" súkromne vydal knižne v Trenčíne v roku 1943 v dvoch vydaniach, v úhrnnom náklade tritisíc výtlačkov. Ako spoluautor sa podieľal na anglickej konverzácii svojho kolegu trenčianskeho piaristu prof. Boldu, ktorá vyšla po 2. svetovej vojne nákladom Engelberta Ševčíka v Trenčíne. V roku 1948 vyšiel tlačou jeho preklad známeho románu R. L. Stevensona: "Podivný prípad Dr. Jekylla a pána Hyda", ktorý preložil z angličtiny pod pseudonymom Karol Černický. Neskôr už na literárnu činnosť neboli podmienky a azda ani čas. Po odchode z aktívnej služby však Dr. Rybár zameškané do nejakej miery dohnal, po prevrate 1989 vyšli jeho diela:

- Sociálno-psychologické úvahy o povahe reči a o jej živote
- Múdrosť
- Náboženstvo a krásna spoločnosť. (Vydal Lettra a Line v Zohore, 1993)
- Výber z najkrajších modlitieb sveta (Vydal Lettra a Line v Zohore, 1991)
- Príhovory na sobáš a na pohreb (okolo 1993)
- Útecha v starobe a v chorobe (okolo 1993)
- Príklady pre kazateľov, rečníkov a vychovávateľov (okolo 1993)
- Nové príklady pre kazateľov, rečníkov a vychovávateľov (okolo 1993)
- Smiechom povedať pravdu (okolo 1993)
- Výber z najkrajších bájak a podobenstiev sveta (okolo 1993)
- Ježiš-záchrana sveta (prvý diel cyklu príkladov na kázne) (okolo 1995)
- Krátke nedeľné príhovory (druhý diel cyklu príkladov na kázne) (okolo 1995)
- (v okt. 1996 bol zadáný do tlače tretí diel cyklu príkladov na kázne)

Dr. Rybár sa v Zohore aj odpočinku v Pezinku venoval aj ďalšej svojej veľkej záľube - maľovaniu obrazov. Klasickou technikou, štetcom a olejovými farbami, namaľoval vyše sto obrazov, zväčša krajinky a zátišia. Veľa z nich rozdal svojím farníkom, a časť z nich zdobila nielen jeho izbu, ale aj ďalšie priestory Charitného domova. V r. 1996 o ňom ako amatérskom maliarovi spracovala reláciu Slovenská televízia a na Vianoce toho istého roku vystupoval v televíznom programe venovanom modlitbám [3]. V decembri 1996 bola usporiadaná výstava jeho obrazov [4].

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

2. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Aj keď už nebol v aktívnej kňazskej službe, občas zastupoval na sv. omšiach v Pezinku-Grinave a v neďalekom Limbachu. [2]

Navštívil som Dr. Rybára na jeseň 1996 [7] a potom som už s ním nebol v kontakte. Nesplnila sa mu však jeho predpoveď, že čoskoro zomrie: žil ešte 8 rokov po mojej návšteve. Našiel som ešte jeho pár príspevkov na aktuálne témy, ktoré zverejnil vo veku okolo 90 rokov. Dožil sa požehnaného veku 93 rokov.

Až dosť neskôr som sa dozvedel, že Charitný domov v Pezinku bol zrušený, Dr. Ján Rybár zomrel a pochovali ho 27. novembra 2004 v rodnej obci Černík.

POZNÁMKY:

[1] Liptákovi bol triedny, Kučera bol u nich na internáte.

[2] Jeho vtedajšie omše boli krátke, asi pol hodinu. Keď chodil slúžiť omše do Limbachu alebo do Grinavy, vždy ho niekto odviezol autom.

[3] videl som ho v televízii na Vianoce 1996 - vystupoval v televíznom programe venovanom modlitbám.

[4] v dec.1996 mi Ivan Tichý z Pezinka postúpil informáciu od svojej manželky, že p. Rybár má kdesi výstavu obrazov.

[5] Trenčín vlastivedná monografia 2, str. 112

[6] Trenčín vlastivedná monografia 2, str. 276

[7] Dr. J. Rybára som navštívil v Charitnom domove v Pezinku, 01.10.1996 podvečer. Potešil sa návšteve z Trenčína a na moju prosbu si rád zaspomínal. Z jeho spomienok som si robil písomné poznámky. Daroval mi štyri svoje novovydané knihy aj s venovaním a podpisom.

Uviedol, že o psychológiu sa zaujímal vždy. Jeho knihu Duša a telo nemal spolok sv. Vojtecha záujem vydať, preto si zohnal mecenáša a vydal sám. 1.vydanie 1000, 2. vydanie 2000 výtlačkov. Kniha má uvedený r. 1943, Trenčín, nie je uvedený vydavateľ ani tlačiareň. Po r. 1989 to chcel opäť vydať, ale odradila ho záplava všemožnej náboženskej literatúry. V Trenčíne učil 25 hodín týždenne. Chodil na kurzy do Nemecka. Vedel nemecky, anglicky, rusky. Sťažoval sa, že naňho doliehajú zdravotné problémy: v noci musel každú hodinu močiť, zle počul, zle chodil. Býval sám v jednej izbe, mal v nej televízor, počúval ho cez sluchátka. V dome chodil bez palice. Povedal (mal vtedy 85 rokov), že si myslí, že čoskoro zomrie. Na rozlúčku mi povedal: Pozdravujte Trenčín.

O Braneckom mi povedal: po likvidácii reholí zostal sám v Trenčíne, trpel sklerózou, potom bol v charitnom domove v Pezinku na dvojke (izba č.2 ?), po zlomení nohy sa dostal do Bratislavy k milosrdným do nemocnice; keď ho tam bol pozrieť, povedali mu, že už zomrel; bol mu na pohrebe, v tom čase bol biskup na Vatikánskom koncile, tak ho pochovával tuším Formánek. Branecký hostil aj Rusov aj Nemcov, prasce choval z pomyjí z nemocnice, mal priateľa Hodála (Juraja?) bol z okolia TN, písal o Veľkomoravskej ríši.

O Rudolfovi Miszovi mi povedal: mal byť v sporiteľni lebo sa zaslúžil o jej výstavbu, ale po 2. vojne mu ho vzali. Potom býval u kohosi (pozn.: u rodiny Matis na hlavnom námestí) v Trenčíne a tam aj zomrel.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

3. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

[8] Niektoré informácie mám aj od pezinskej organistky pani Tichej, sprostredkoval mi ich na jeseň 1996 jej manžel Ivan (Augustín) Tichý, elektrotechnik, môj vtedajší veľmi dobrý kolega výborný človek, spoločník a priateľ, telom i dušou Pezinčan a znalec vína. Žiaľ, Ivan zanedlho predčasne zomrel (27.marca 2003 vo veku 59 rokov).

[9] Vtedajší riaditeľ trenčianskeho piaristického gymnázia páter Ing. Ján Žákovíc bol mojím spolužiakom na Elektrotechnickej fakulte Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave, ktorú sme absolvovali na jar 1974, vyštudoval odbor automatizačná technika.

[10] V Zohore bol predchodcom Dr. Rybára d.p. Galbavý, nástupcom od r. 1991 d.p. farár Pavol Flajžík z Lozorna.

[11] Vydavateľstvo Lettra a Line založil Ján Hladík zo Zohora na jeseň 1991 a ako prvú vydal práve uvedenú knižku Dr. Rybára

[12] V letopočtoch kde - tu tuším možné nezrovnalosti (1 - 2 roky); s odstupom viac desaťročí sa Dr. Rybár mohol aj občas pomýliť, veď už mal 85 rokov, keď spomínal.

[13] Mám fotografiu Dr. Rybára z mladosti, keď učil v Trenčíne; napriek opakovanému hľadaniu som ju doteraz nedokázal nájsť.

Hrobka a pohrebná kaplnka rodiny Motešických na cintoríne v Trenčianskych Biskupiciach

Na cintoríne v Trenčianskych Biskupiciach nápadne upútava pozornosť pohrebná kaplnka rodiny Motešických s hrobkou (pozrieť foto nižšie).

Na tunajší cintorín bola kaplnka s hrobmi prenesená zhruba v čase 2. svet. vojny z nozdrkovského cintorína, vtedy zrušeného kvôli výstavbe prístavacej dráhy letiska. Cintorín bol na južnom okraji Nozdrkoviec, teda kdesi za koncom obce vľavo. Istý pamätník spomína, že ako malý chlapec videl, ako zo zrušeného cintorína na vozoch odvážali kosti, ktoré pritom padali z voza na cestu.

Na biskupickom cintoríne za dverami kaplnky je veľká socha Krista, za ňou je na zadnej stene kaplnky čierna náhrobná doska (tabuľa). V hornej časti tabule sú rímskymi číslicami číslované údaje o 4 pochovaných členoch rodiny Motešických (pozrieť foto nižšie, pre lepšiu čitateľnosť je v negatívnom vyhotovení), pod nimi sú ešte voľné miesta číslované rímskymi číslicami V. až X.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

4. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Kaplnka je príliš malá na to, aby v nej mohli byť uložené rakvy či už v stenách, alebo pod dverami v podlahe. Hrobka je preto pred dverami pohrebnej kaplnky (vidno na fotografii), s nízkou (azda 10 – 15 cm) terasovou obrubou, krytá terasovou doskou s dvomi okami na zdvihnutie. (Pozn.: teraso = ozdobný betón s drobnými kamienkami svetlej aj tmavej farby, po stvrdnutí brúsený.)

Podľa údajov náhrobnej dosky boli štyri pohreby v rozpätí rokov 1896 – 1920, teda všetky ešte na pôvodnom mieste – na cintoríne v Nozdrkovciach. Presun na nové miesto na cintorín v Trenčianskych Biskupiciach bol vykonaný zhruba v období okolo druhej svetovej vojny. Zrejme boli prenesené rakvy s pozostatkami a náhrobná doska, a na novom mieste bola asi vybudovaná nová kaplnka a nová hrobka. Stavebno – technické riešenie hrobky na pôvodnom mieste v Nozdrkovciach nie je známe. Najbližší príbuzní zosnulých by mali žiť v Budapešti, o hrobku sa pravidelne nezaujímajú, len raz za čas. Kaplnka by potrebovala opraviť strechu, inak je v obstojnom stave. V súčasnosti sa o hrobku stará a má od nej kľúče miestna občianka pani Hlávková, ktorá tiež poskytla informácie uvedené v tomto texte.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

5. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Nález rímskej mince

V priestore západne pod kruhovou križovatkou pod sídliskom Juh, na okraji štvrte rodinných domov okolo Slniečného námestia, pri práci vo svojej záhradke v nevelkej hĺbke našiel môj dlhoročný známy starú mincu. Veľkosťou aj povrchom pre mňa laika vyzerá obdobne ako veľa iných rímskych mincí, ktoré som vídal na aukciách a blšákoch. Odfotografoval som ju - pozrieť obrázok. Podľa fotografií mincu určil numizmatik Ing. V. Bušša takto:

Billonový antoninianus (dvojdennár), Claudius II. Gothicus (september 268 - august 270), Av.: IMP C CLAUDIVS... (AVG? PFAVG?), Rv.: nečitateľný (mužská postava).

Takže ďalší dôkaz o Rimanoch v Trenčíne...

Známí Trenčania

Rozhodol som sa, že v súvislosti s Trenčínom nebudem úzkostlivo odlišovať tých, ktorí sa tu narodili, od tých, ktorí sa tu istý čas vyskytovali či tu žili, a v tomto ohľade ich nepresne budem všetkých brať ako Trenčanov.

Jaroslav Kresánek

Pred časom som sa na poľnohospodárskej výstave v Nitre (azda okolo r. 2004) zoznámil s jedným z Trenčanov, o ktorých nevieme, a ktorí sú na verejnosti známi. Je to pán Jaroslav Kresánek (starší), známy najmä ako spoluautor známej a obsiahlej knihy Atlas liečivých rastlín a lesných plodov z r. 1977 (neskôr ešte dve vydania, v r. 2008 vyšla prepracovaná). Vyrastal v Trenčíne na Štefánikovej ulici v čase medzi dvomi svetovými vojnami.

Fotograf Šoula

Nedávno som mal v ruke zaujímavú fotografiu usporiadanej skupiny vojakov s autokolesom uprostred, je na ňom text: A(utor)ota 10, B.B., 1927. Na fotke je 10 vojakov v brigádírkach a dvaja v lodičkách, jeden z nich (môj príbuzný) neskôr žil v Trenčíne. Na rube fotografie je pečiatka: ŠOULA JOS., BÁŇSKÁ BYSTRICA. Fotka je pre mňa zaujímavá v dvoch ohľadoch: automobilové vojsko a fotograf Šoula. V Trenčíne okolo r. 1950 pôsobil tiež fotograf Šoula (ateliér mal na južnom rohu ulíc Banková (Jaselská) – Hviezdoslavova v rožnom dome s vežičkou). Pamätám si ho, ako mňa malého fotografoval. Neskôr v druhej polovici 50. rokov odišiel, z počutia viem, že do Bratislavy (môjho otca bol s ním v kontakte). Bližšie údaje o ňom sú v TN monografii 1 na str. 361 od Dr. Karlíkovej – domnievam sa, že Šoula v Trenčíne bol syn Šoulu z B. Bystrice.

Dominik Tatarka

O Dominikovi Tatarkovi je známe, že v Trenčíne chodil na gymnázium. (V Trenčíne doteraz žijú Tatarkovci, Viera bola moja spolužiačka.) Nevedel som, že aj manželka Dominika Tatarku pochádzala z Trenčína. Dokladá to aj nehnuteľnosť v dolnej časti mesta, ktorú tu mala po rodičoch mala a donedávna ju vlastnili jej deti. Zrejme tu vyrastala v susedstve povyššie bývalých honvédskeho kasární, za výústením ulice Priekopy.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

6. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Spomienky na Petra Holku

Môj spolužiak z dubnickej strojníckej priemyslovky Peter Holka sa stal vcelku známym spisovateľom či novinárom. Preto uvediem zopár drobných spomienok naňho spred štyroch desaťročí - možno budú časom zaujímavé pre literárneho historika. Petra som spoznal na Dubnickej strojníckej priemyslovke, kde bol mojím spolužiakom v prvej až štvrtej "B" triede. Prišiel z Čadce, kde bývali s rodičmi a mladšou sestrou v činžáku. Peter bol živej povahy a ľahko sa vedel nadchnúť. Bol vyslovený fešák (zjavne aj po otcovi) s hustými tmavými vlasmi, v lete vždy opálený medzi prvými. Bez uvádzania podrobností prezradím, že dievčatám nebol vôbec ľahostajný, rovnako ako oni neboli jemu. Priatelil sa azda z každým, ale predsa spomeniem najmä Milana Štrbáka z Prievidze a zo susednej triedy Miloša Malíka z Piešťan (neskoršieho prednostu obvodného úradu v Novom Meste n. V.). Býval s nimi na internáte hneď vedľa priemyslovky. Možno aj tamojší vychovávateľ Ondrej Malík, ale určite náš neskorší slovenčinár profesor Krajčo zrejme bol jedným z impulzov, ktorý Petra nasmeroval do literatúry už na priemyslovke, hoci vtedy sa to neprejavovalo. Elegantného a mierneho profesora Krajču z Dubnice sme mali všetci radi. Občas nám prečítal niečo zo svojej tvorby. Jeho "Fľašku" mám doteraz odloženú, a dobre pamätám na jeho rozprávanie, ako za ňu od istej dámy dostal facku... Prof. Krajčo bol s nami krátko, lebo čoskoro odišiel do Bratislavy pracovať do akýchsi učiteľských novín. Pred Krajčom nás slovenčinu učila Kačica, ktorú Peter zvečnil vo svojom románe. Mimochodom, Petrov otec mal na čadčianskej pošte na starosti tlač, ale neviem, či to oplynilo Petrove neskoršie smerovanie.

Peter mal blízko k ľahkej atletike, možno už pred priemyslovkou. Tu nás učil mechaniku Ing. Bukovčák, tichý, skromný a múdry, ale okrem toho behával cez prekážky. Nespomínam si, že by bol beh cez prekážky nejako propagoval, a predsa, možno aj pod jeho vplyvom sme mali v triede istý čas dvoch prekážkarov - Peter Holka a Silvo Žák. Silvo bol z Jablonice, odišiel ešte pred maturitou a neskôr emigroval do Austrálie. Trénovať chodievali na dubnický štadión pri železnici, ktorý postavili ešte Nemci.

Ťažko presne vysvetlím základ môjho kamarátstva s Petrom, lebo som bol celkom iný typ než Peter. Zčasti to bol aj náš spoločný priateľ a spolužiak Milan Štrbák, ale určite to bol aj záujem o fotografiu. Peter občas prišiel do Trenčína, z tej doby pochádza aj zopár jeho fotiek, ktoré som urobil na hrade pri tom kanóne. Aj ja som bol raz uňho v Čadci a strávili sme spolu pár zimných dní v chate na Husárik. Tuším mám ešte odložených tých pár jeho listov, ktoré sme si vymenili cez prázdniny. Hlavne si ale pamätám, ako som mu na ktorési Vianoce balíkom poslal tehlu - jeho rodičia mali zmysel pre srandu, vraj mu ju nevybalenú dali pod stromček; mal som z toho veľkú radosť.

Po troch (alebo žeby len dvoch?) rokoch bývania na internáte pod prísnyim režimom Šerifa sa Petrovi nahromadili dôvody na zmenu bývania.

Spolu s Milanom Štrbákom išiel bývať do podnájmu v Trenčíne. Do školy v Dubnici sme z Trenčína dochádzali autobusom, šoféroval ho legendárny a prísny "Farár". Peter a Milan bývali

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

7. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

na Hornej Sihoti u môjho staršieho priateľa a spolužiaka z jazykovej školy - Konštruktáka Vaška. V tomto prostredí sa vyskytovali zaujímaví ľudia. Istý čas tam býval tiež starý pán Bibeň z Lapáša, ktorý patril medzi neuznaných londýnskych odbojárov. Po absolvovaní väzenia v Mírove pracoval v tom čase v Trenčíne ako tesnič okien. Rád som počúval historky o tom, ako po druhej vojne do Československa priviezol menu... - ale aj o mladých krásnych dievčatách, ktoré sa mu ako starému pánovi ešte stále nezniesiteľne páčili...

Peter bol bystrý a učil sa dobre, ale pritom aby mu ani život neušiel, a užíval si ho plnými dúškami. Po štyroch rokoch priemyslovky sme šťastne zmaturovali začiatkom leta 1969 a naše cesty sa rozišli. Stretával som ho kde - tu v Bratislave vo vysokoškolskom internáte na Bernolákovej ulici. Začal študovať na strojníckej fakulte. Bola s ním vždy sranda, ale tu som už nevedel odlíšiť, čo myslí vážne a čo nie. Isté je, že ani tu nežil nudne. Bolo zjavné, že žije najmä mimoškolským životom, ku ktorému vtedajšia Bratislava poskytovala dostatok príležitostí. V tom čase nemal pridelené bývanie, nuž istý čas býval ako mnohí s podobným údelom - na "krčku". Nebol to žiaden luxus - spomínam, ako mi s humorom popisoval svoje vtedajšie živobytie, ako vodou hlad zaháňal, aj ako sa mu v núdzi hodil uhorkový pohár, keď sa mu uhorky minuli...

Potom sa mi už celkom stratil. Nepamätám sa naňho ani z tých tuším dvoch pomaturitných stretnutí, ktoré som absolvoval. Až neskôr, v mojom strednom veku mi moji rodičia ukázali akýsi článok v novinách o Petrovi, vraj, nie je to ten tvoj spolužiak? Bol to on, a tak som sa dozvedel o jeho literárnom smerovaní. Krátko po prevrate sme sa ešte videli na jeho besede v Trenčíne. Postrehol som tiež, že bol letmo v kontakte s politikou. To však už je Peter – novinár a spisovateľ, ktorého nepoznám.

Spomienka na vlastivedný krúžok na hrade

Po prevrate 1989 som viedol trenčiansky tretí oddiel skautov. Vďaka spolužiakovi Dr. Kuželovi, ktorý bol v tom čase riaditeľom trenčianskeho múzea, skladali skauti nášho oddielu sľub na hrade, medzi rotundou a 6. bránou, dňa 10.nov.1990. Pritom som sa zoznámil s Jankom Žovincom rodom zo Selca, ktorý krátko predtým (ešte za Brunovského riadenia v múzeu) začal na hrade robiť sprievodcu. Spoločný záujem o hrad a históriu nás zbližil napriek generačnému rozdielu. Janko si časom okolo seba zhromaždil krúžok záujemcov o históriu, najmä z radov trenčianskych gymnazistov. Pravidelne sa stretávali na hrade. Janko je organizačne veľmi zdatný, vytvoril si podporu v okolí a čoskoro začal vydávať "Spravodaj Trenčianskeho hradu". Prvé (nulté) číslo vyšlo v decembri 1991. Až na jednu výnimku (farebná obálka) bol čiernobiely, okrem textov obsahoval aj obrázky a reklamy. Rozmnožovaný bol zjavne xeroxom a zložený na výsledný formát A5. Okrem príspevkov z vlastných radov prispeli aj azda všetci vtedajší známi miestni činitelia z oblasti histórie, profesionálni aj amatérski. Obzvlášť si cením článok o školských sestrách v Trenčíne. Vyšli štyri čísla, posledné 16.júla 1993. Činnosť krúžku aj vydávanie Spravodaja zanikli odchodom Jána Žovince na muzejné pracovisko v Beckove. Nezanikol však jeho zápal; po čase sa vrátil späť na Trenčiansky hrad a už dlhšie sa zo svojho bydliska v Nemšovej orientuje na románsky kostolík v Pominovci.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

8. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Zrušenie miestnych kroník

Po vzniku prvej ČSR čoskoro vydal štát nariadenie (zák. č. 80/1920), že každá obec musí písať svoju kroniku, osvetový ústav dokonca vydal metodickú brožúrku (dostupná u mňa na požiadanie). Dodnes chválím toto staré rozhodnutie, ktoré niekedy azda ako jediné malo šancu zachovať miestnu históriu. Je pravda, že realizácia nebola ideálna, kroniky boli povinné na Slovensku až od 1.7.1933, veľa sa postrácalo, ale našťastie ešte viac zostalo. Mal som v ruke niekoľko takýchto starých kroník. S vďakou a úctou myslím na tých, čo ich písali. Žiaľ, kroniky nevelkých obcí zanikajú zlučovaním. Viem, že zlučovanie existovalo už za monarchie, ale jeho obludný vrchol vidím v období socializmu. Administratívnym pričlenením k Trenčínu zaniká v pričlenených obciach písanie kroník. Teoreticky by sa dianie v nich malo objaviť v kronike Trenčína, ale prakticky je mi jasné, že sa tak zväčša nestane z pochopiteľných dôvodov. Spolu s písaním kroník sa z teraz už nesamostatných obcí vytráca aj spontánny kultúrny život. Viem, že svoj podiel na tom má aj iný štýl života. Ľutujem, že Trenčín, ktorý mám rád, zhltol susediace svojské obce. Chápeť tiež, že administratíva v drobnom nie je efektívna. V nesamostatných obciach však zaniklo to dobré, čo obce dovtedy mali. Stačí spomenúť Kubru, Zlatovce, Biskupice... Je mi to ľúto, ale nič s tým nedokážem urobiť.

Spomienky na známe postavičky Trenčína

Kedysi bol Trenčín malý, a tak sa poznali všetci, alebo takmer všetci. Plne to platilo ešte v čase pred druhou svetovou vojnou. Mesto malo svoje postavičky, ktoré boli istý čas charakteristické pre život v ňom a ktoré v tom čase poznal takmer každý, kto sa vo verejnom priestore vyskytoval, pretože vzbudzovali pozornosť zjavom, správaním či oblečením a bolo ich často vidieť. Zväčša mali svoju prezývku, podľa ktorej ich všetci poznali. Ich paleta bola široká, od žobrákov až po ľudí majetkovo zabezpečených. Neboli to len ľudia zaostalí, niektorí mali aj vyššie vzdelanie. Ich "sortiment" sa časom obmieňal, a tak každá generácia mala svoje známe postavičky mesta. Po r. 2000 kde-kto z miestnej tlače vie o Šándorkovi rokov povedzme šesťdesiatych, pretože ho začal pripomínať Ferdo Rybníček, takže to pre súčasníkov môže vyzeráť, akoby bol Šándor býval jedinou postavičkou mesta. Tak to však vôbec nebolo. Ostatné trenčianske postavičky upadajú do zabudnutia, nuž niektoré z nich pripomínam.

Ištóci

je mi osobne neznámy, spomínal ho kedysi zberateľ pohľadníc pán Michalec, vraj vyšla aj pohľadnica s jeho motívom. Má s ním súvisieť meno Brezáni. Jedná sa pravdepodobne o čas okolo prvej svetovej vojny.

Gagaňa

je mi taktiež osobne neznáma, spomínal ju informátor nar. 1912 ako známu postavičku mesta, ale bez podrobností. Zrejme sa jednalo o dobu po vzniku prvej ČSR.

Ďalšia postavička sa vyskytovala pred druhou svetovou vojnou na moste. Dotyčný sedával na kamennom stĺpiku na konci mosta. Jeho fotografiu sa mi podarilo získať. O jeho prípadnej prezývke neviem nič.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

9. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Ondro alebo Ondro zapískaj

Tak toho si dobre pamätám osobne. Chodieval v bledej námornej uniforme: čiapka a kabát (sako). Bol asi tak v strednom veku. Vyskytoval sa v strede mesta. Keď som mu ako malý chlapec povedal "Ondro, zapískaj", usmial sa, z vrecka na kabáte námorníckej uniformy vytiahol píšťalku, a zapískal, a išlo sa ďalej. Mal som vtedy určite menej než 10 rokov, takže to bolo pred r. 1960. Odkiaľ som vedel, čo mu povedať, to si už veru nepamätám - asi som to videl a napodobnil.

Bubo

bol synom známej trenčianskej rodiny, zjavne býval na Sihoti s rodičmi a hoci bol už povedzme v začínajúcom strednom veku, dušou neprestal byť malým chlapcom. Vtedy sa mi zdal byť vysoký, pamätám si ho ako chudého s nakrátko ostrihanými vlasmi, možno už aj trochu prešedivelými. Po uliciach sa pohyboval samostatne, nebol hlučný a nikomu nespôsoboval ťažkosti. Spomínam si naňho okolo r. 1960. Hoci ako starší bol vzrastom od nás oveľa väčší, bol medzi nami akýsi kamarátsky vzťah. Zbližoval nás záujem o ústrižky od lístkov na autobus, ktoré boli istý čas jedným z predmetov našich zberateľských vášní. V autobusových lístkoch bol Bubo jednička, nemohli sme sa mu rovnať. Potom som ho prestal vídať, neviem, čo sa s ním stalo.

Jano Kapusta

V skutočnosti sa Kapusta nevolal, ale každý ho tak volal. Bol chudý, vždy vážny, s fúzikmi a vždy v robotníckej šiltovke, ktorá sa vtedy nosievala. Často chodil v čižmách. Bol vášnivý fajčiar, fajčil však nie cigarety, ale cigary. Močku bolo z neho cítiť na diaľku. Zrejme sa živil príležitostnou prácou. Keď sa okolo r. 1968 rekonštruovala zväzarmovská strelnica na Brezine povyššie Vitekovej autodiely (po vojne tam sídlil okresný výbor Sväzarmu), Jano Kapusta denne po ukončení rekonštrukčných prác chodieval stavenisko strážiť. Svoju úlohu bral veľmi vážne. Na ramene mal na špagáte flintu - zo zväzarmovských trezorov vojenskú vzduchovku vzor 47. Keď sme potom mali na strelnici preteky, zažili sme šok, keď počas streľby z malorážiek nám do strelišťa pred hlavne pušiek zboku vbehol Jano Kapusta kvôli akejsi taľafatke. Strach teda nemal. Jeho manželka bola voči nemu výrazne nižšia a silnejšia, takže tvorili nápadný pár, ktorý bolo často vidieť. Raz sa mi sťažoval, že mu ľudia hovoria stále Kapusta, hoci v skutočnosti sa už volá Beták po svojej manželke - vzal si kvôli tomu jej priezvisko. Pamätám si na Jana Kapustu a jeho manželku v šesťdesiatych rokoch, už nebol žiaden mladík. Poznal ich každý Trenčan. Zjavne bývali niekde v strede mesta, pretože keď stred zbúrali (okolo 1972), bývali Kapustovci (nech mi odpustí, že ho tak volám) na sídlisku Juh v jeho prvej časti nad cintorínom. Často ich tam bolo vidieť spolu keď už boli starší, potom už len Kapustu samotného, asi do polovice osemdesiatych rokov.

Romeo a Júlia

boli nápadný pár vďaka telesnej odlišnosti. On bol štíhly, bežnej výšky, robotníckeho vzhľadu, na tvári mal akési stopy azda úrazu, inak vcelku fešák a sympaták. V druhej polovici šesťdesiatych rokov občas cestoval z Trenčína do Dobrej autobusom, ktorým sme chodili na priemyslovku v Dubnici. V meste (Trenčíne) boli známi pod prezývkou Romeo a Júlia, neviem prečo. Nikto z nich samostatne nebol príliš nápadný, vynikli až ako pár. Popri mužovi kontrastovala jeho nízka silnejšia žena tmavšej pleti, odfarbená na tmavší blond, sprevádzaná veľkým krdľom odstupňovaných detí. Bolo vidieť, že Romeo sa o ne stará, akoby boli jeho vlastné. Bývali v donedávna stojacej spustnutej vile pri okraji Meriny, povyššie železničnej stanice.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

10. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Effa a Lučáno

- ako keby bratia boli. Lučáno so svojím smetným vozíkom, lopatou a metlou dbal o poriadok v meste. Kde - kto sa pri ňom zastavil, a on sa rád porozprával. Na vzhľad taliansky typ tmavšej pleti s výraznými očami, preto tá prezývka.

Effa azda získal svoju prezývku kvôli akejsi podobnosti so známym českým hercom.

Od sedemdesiatych rokov dodnes sú v Trenčíne známi, i keď v poslednom období už menej.

Dušan

ktorého novinári prezvali na Železného muža, je už viac rokov predmetom občasnej pozornosti novinárov nielen miestnych, ale objavil sa už aj v celoslovenskom časopise. Doplatil tak na svoju vášeň a spôsob obživy - zber kovového šrotu, ale najmä na jeho hromadenie vo veľkom množstve okolo svojho rodinného domu aj na chodníku vo vilovej štvrti pri "malej stanici" (Trenčín - predmestie). Právom sa mi sťažoval, že novinári nedbajú na jeho súkromie. Hoci je už v dôchodkovom veku, dôchodok vraj nepoberá, nič od štátu nechce a živí sa len zberom šrotu, občas z materiálu vyrobí nejakú jednoduchšiu železnú konštrukciu. Kedysi pracoval ako konštruktér vo veľkom trenčianskom podniku, má strojnícku priemyslovku. Je príjemný spoločník do debaty, občas si zájde na kávu alebo na obed do reštaurácie, alkoholu však neholduje. V meste sa zďaleka rozozná podľa svojej štíhlej, až šľachovitej vypracovanej postavy a dlhých tmavých vlasov vykúkajúcich spod robotníckej šiltovky. Chodí na bicykli, oblečený je len naľahko. Konkurenciou v zbere šrotu sú mu zorganizovaní cigáni, na ktorých nestačí. Mám s Dušanom dobrú skúsenosť, keď som v zamestnaní potreboval zlikvidovať nepotrebný starý hrdzavý železný sklad, Dušan si zabezpečil pomocníkov aj odvoz, sklad zlikvidoval a upratal po sebe k plnej spokojnosti za protihodnotu železa.

Šándor Bumbala

Svojho času neodmysliteľne patril k obrazu trenčianskeho verejného života. Nie, nepatril k žiadnym jeho špičkám, a určite by sa neocitol medzi kandidátmi na trenčiansku "osobnosť roka", paradoxne bol však bezpochyby o to viac známy.

My starší Trenčania si nášho Šándorka pamätáme z námestia, plavárne, Váhu, a iných verejných miest.

Iste neštudoval umenie komunikácie, ovládal ho však na svojej pouličnej úrovni dokonale. Kdekomu sa prihovril, a na jeho dôverčivý úsmev bolo ťažko odpovedať inak ako úsmevom. Či už skutočnými, alebo prikrášenými historkami rád obveseľoval spoluobčanov. Svojich poslucháčov si nevyberal. Žiadnou úctou k autoritám netrpel a v každej spoločnosti sa cítil ako doma. Treba však popravde povedať, že Šándor, i keď si zrejme vlastnú rodinu nikdy nezaložil, mal ženy rád a v spoločnosti pekných žien obzvlášť oslňoval. Jeho historky sme všetci už poznali, ale neraz sme si ich s úsmevom na tvári vypočuli aj opakovane. Bol rád stredobodom pozornosti. Jeho nevysokú, trochu nachýlenú postavu, opálenú hlavu s plešinou lemovanú na bokoch šedinami, charakteristickú okrúhlu tvár s plnšími perami a dobráckymi očami i živé vystupovanie sme zďiaľky rozoznávali tam, kde bol čulý ruch ľudí.

Najväčším Šándorovým životným zážitkom bola jeho cesta do Francúzska, ktorú podnikol zamladi na bicykli. Dnes už ťažko povedať, či a čo bola pravda z toho, čo o nej rozprával. Vraj v prístave Marseille pracoval na lodi a z nej spadol do mora, čo na ňom zrejme zanechalo trvalú stopu. Hovoril tiež, že síce sa vrátil domov s chytľavou chorobou, ale príležitosti pri ktorých ju dostal nikdy neľutoval a rád na ne i na verejnosti s pýchou spomínal.

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

11. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

Zamladi bol športovcom, a i neskôr bol fanúšikom športu, ba akýmsi živým maskotom trenčianskych športovcov, ktorí ho občas pre svoje obveselenie na ceste brávali na svoje zápasy mimo Trenčína.

Pri svojom rozprávaní neraz otvoril peňaženku a z nej vybral zopár nevelkých, ale zato už dosť ošúchaných fotografií. Naozaj dokumentovali jeho historky, i keď ich opisoval nadnesene.

Mal rád spoločnosť, pritrafil sa aj na verejných výstavách, v múzeu či na hrade. Keď bola príležitosť, rád si zaspieval a zahral na klavíri, a veru nie falošne. Keby sa bol býval dožil, iste by sa stal ozdobou Klubu nespravodlivo plešatých.

Šándorko zo Sihote, kde býval, denne chodil na námestie a vychutnával život mesta. Pôsobil skromným dojmom. Nevedno, čím bol, zrejme sa živil príležitostnou prácou.

Hoci už v dôchodkovom veku, bol pravidelným návštevníkom plavárne aj "pláže" pri Váhu na ostrove. Nebol už ani štíhly ani vzpriamený, určite však bol už zjari medzi prvými krásne dohneda opálený.

Spomínam si, ako už okolo 70 ročný s košíkom hríbov v ruke obchádzal na námestí predavačky v obchodoch, aby sa každej pochválil, aké krásne hríby nazbieral...

Krátko na to si zlomil nohu, asi sa mu dobre nezahojila, potom chodil už len s palicou a zle, ťažko si na bolesti. Ešte stále chodil do mesta, ale už to nebol viac ten Šándor, ktorý rozdával úsmevy. Na tvári mal už len obraz utrpenia. Zanedlho zomrel 21.2.1983 ako 75 ročný. Pochovaný je na trenčianskom všeobecnom cintoríne spolu so svojimi sestrami; náhrobná doska prezrádza, že sa narodil 11. mája 1907.

Tak ako každý, nakoniec aj on sa vytratil z nášho mesta a zapadol do spomienok. Mladá generácia Trenčanov ho už nepozná. Jeho smutný koniec však nie je dôvodom na túto spomienku. Pre pisateľa týchto riadkov Šándor Bumbala navždy zostane umelcom života, človekom ktorý rozdával dobrú náladu a dokázal i svoj zjednodušený život každodenne vychutnávať a úprimne sa z neho tešiť - a to je vec, ktorú nie každý z nás dokáže. V tom vidím aj Šándorove posolstvo nám, ktorí sme ho poznali a prežili.

Trenčianske živnostníčky

obdobia pred a po začiatku druhej svetovej vojny

Ich zoznam (len ženy) som už dávno spísal podľa spomienok mojich rodičov a dobovej tlače. V období 1995 – 1996 ma v Bratislave navštívila Monika Kardošová vyd. Vrzgulová kvôli svojej vtedy dopisovanej knihe o trenčianskych remeselníkoch. Pri diskusii došlo aj na tento zoznam, požiadala ma oň s tým, že ho uverejní vo svojej knihe; uveril som a dal som jej ho. Nestalo sa tak, nuž ho teraz ako jeho autor zverejňujem sám.

ANDOROVÁ, Amália, obchod ručnými prácami, detskou a dámskou konfekciou. Sládkovičova 1 - na rohu kde neskôr mliečny bar. R.1933, 1935. Neskôr Reháková a Gerebenitsová.

ANDROVIČOVÁ Magda rod. Štefániková, krajčírka, hlavné nám.38. R.1935, 1938.

ANITA modely, klobúky. Hviezdoslavova 28, 1. posch.

APPELTOVÁ B., reštaurácia, záhradná kolkárňa, pivo, víno, jedlá, (asi za mostami vpravo hostinec potom Partizán), R. 1935 (iný os. údaj:mal to Appelt)

BAJČÍKOVÁ Mária, mieš. tovar, Istebník, okolo r.1947

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

12. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

BARTÁKOVÁ, krajčírka, nám. sv. Anny 8, pri lekárni, R.1935 (žeby príbuzná stolára Bartáka Jána?)

BINGOVÁ Laura?, krajčírka, pri hoteli Janík, 1.ČSR

BRTKOVÁ Mária, jemné dámske a pánske látky, textilná služba, roh námestia pri mestskej veži, tel.73, 1.SR, (iný os. údaj:mal to Brtko) predtým Haasová

ČAPRNDOVÁ Justína, výroba šnurovačiek a bielizne, Sládkovičova 8

ČERVEŇANOVÁ M.,pánske a dámske kaderníctvo, Hviezdoslavova ul., oproti neskoršej predajni cukríkov Orion, 1. SR, (iný os. údaj:mal to Červeňan)

ČERVENKOVÁ Hildegarda, vd., lekárňa Mater dolorosa, zal. 1919, zodp. lekárnik Aladár Ferényi, Hviezdoslavova 18, tel. 81, tel.133

DIAMANTOVÁ Viola, kozmetický ústav, Banková 2, R.1936

ĐURŽOVÁ Helena, SIAM, obchod dámskym a detským módnym tovarom, pri mests. bráne, 1.SR

FASTOVÁ Beta („Betty“), dámsky módný salón, Vajanského 26, R.1944

GABI SALÓN, krajčírka, Ďurčekova ul.,

GEREBENITSOVÁ Etela a REHÁKOVÁ (=sestry Kokodičové), predtým Andorová, obchod ručnými prácami, detskou a dámskou konfekciou. Sládkovičova 1

GOPPOLDOVÁ Julia, obchod klobúky (povyše "MAISON KALMÁR"), hlavné nám. 16

GUTTMANNOVÁ, galantéria, Hviezdoslavova ul., (veľký obchod, pamätám si ho, pravdepodobne existoval ešte za monarchie)

HAASOVÁ, strižný tovar a textil, hlav. nám. 1, roh námestia pri mestskej veži, R.1944, neskôr prevzal BRTKO Eugen majiteľkin brat

HEVEŠIOVÁ, trafika v barakoch pri dolnom nádraží

HOLČÁKOVÁ Anna, šnurovačky, Vajanského 8

HOLOUBKOVÁ - URBASIOVNA Mária, fotoateliér, hlav. nám., 1919-1948

HORNOVÁ, lahôdky, pri sv. trojici,

HORYLOVÁ, mliekareň, medzi mest. vežou a piarist. kostolom

CHOVANOVÁ Mária, vd., kníhkupectvo a papierníctvo, Vajanského 12 (32?), medzi kostolom ev. a sestričiek, asi 1919-1948

IVA ručné práce

JANSOVÁ Ružena, obchod mieš. tovarom, Hviezdoslavova 32, R. 1938, neskôr Kišš obchodník ktorého syn Milan robil v KMP.

JÁSZAYOVÁ - DRELICKOVÁ Illy (t.j. Helena), fotoateliér, hlav. nám. (v starom šľachtickom konvikte kde Šternova neskôr Polláková Mestská kaviarňa), neskôr Farská ul., asi 1932 - asi 1948, jej manžel zubný technik, bývali v rod. Ome pri Orechovskom kostole

KAČICOVE SESTRY tri krajčírky, Farská ul.5, R. 1944

KASRIELOVÁ Anna, obchod mieš. tovarom, sklad fy. Meisl, R. 1935

KELLEROVÁ Milena, vd., čalúníctvo, nábytok.

KIACOVÁ Terézia, kaderníctvo, medzi mest. vežou a piarist. kostolom, asi po r. 1935

KLČOVÁ trafika povyššie sedrie na chodníku

KOŠÍKOVÁ Oľga, obchod krátkym tovarom, hlav. nám. 33, R. 1944, mala ho spolu s Magdou Androvičovou, pred nimi obchod patrila židovke Mohrovej

KUČÁKOVÁ Emília, lahôdkareň, ovocie, údeniny, cukrovinky, mliečne výrobky, Štefánikova ul. 4, 1.SR

MAHREROVÁ, šnurovačky, medzi mest. vežou a piarist. kostolom ??

MAKKOVÁ Júlia, moderný krajčírsky salón, Farská 2, 1.SR

MICANIOVÁ Joža, dámska krajčírka, nám. sv. Anny 17, R. 1933

MIHALIČEKOVÁ J., vd., kvetinová sieň, hlav. nám., nástupca Fr. Pytlík, záhradníctvo v Záblatí

MINÁRIKOVÁ krajčírka, hlavné nám.-oproti Androvičovi

MOHROVÁ, textil. galantéria, neskôr Košíková Oľga (spolu s Androvičovou Magdou), obchod krátkym tovarom, hlav. nám. 33

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

13. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

MURINOVÁ, lekárň "U božského srdca Ježišovho", nám. sv. Anny 10, tel. 111
 NOVÁKOVÁ Anna, hostinec a reštaurácia "U pošty", hlav. nám. 26, predtým Ant. Cviček (ale obchod prevádzkoval Cvičekov švagor Ondrejčka). Za RU monarchie majiteľ Lencz.
 NOVOSADOVÁ Greta, GRETA salón, klobúky a závoje, R.1944
 PEŤOVSKÁ K., výroba šnurovačiek, dámske krajčírstvo, Hviezdoslavova 21, 1.SR
 PRACHÁROVÁ J, vd., garáž, Horný šanec
 PRETZELMAYEROVÁ Laura, obchod lahôdky, Sládkovičova ul.
 PRCHÁLEKOVÁ Amália, vd., pekárň, Hviezdoslavova ul. (oproti Bankovej ul.), R.1938
 REISOVÁ - KUTNÁ Štefánia, lahôdkarstvo, Vajanského ul., tel. 2175
 ROTTEROVÁ, predaj novín, pri kaplnke sv. Anny
 SCHULZOVÁ Amália, reštaurácia, Pribinova 2, 1.SR
 SCHWEIDLEROVÁ Anna, modistka, Masarykovo 26, R.1933
 SKOPALOVÁ Ľud., "LIPA", umelecké ručné práce, ľudový priemysel, hlav. nám. 9
 SLABEŇÁKOVÁ Mariena, dámsky a detský módný salón, Hviezdoslavova 5, R. 1939
 SOPKOVÁ Mária vd., záhradná reštaurácia, obchod mieš. tovarom, Súdna ul. 8
 TOCHTENOVÁ, predaj cukríkov v búde na chodníku na nám. sv. Anny
 TREFNÁ - HORÁČKOVÁ Filoména, fotoateliér "umelecká fotografia D'ART", nám. sv. Anny 6, 1.SR
 TVRDOŇOVÁ, obchod zelenina, Legionárska ul. (pred Biskupic. rampami)
 UHERKOVÁ A.J., Kníhkupectvo a papiernictvo, "prvý 100% arizovaný obchod v Trenčíne, kresťanský podnik", hlav. nám 15, predtým majiteľ Max Fried
 URBANOVÁ Štefánia, obchodný dom, tel. 2288, 1.SR, predtým Flack
 VILDA, modistka, Štefánikova 34, majiteľka pravdepodobne Rozumová
 VOTAVOVÁ? Heda, holičstvo a kaderníctvo, Piaristská ul., R. 1939
 WEINEROVÁ, obchod lahôdkarň, na rohu ul. Banková a Hviezdoslavova v Lorantovom dome, alebo pod mestskou vežou?, 1.ČSR, neskôr Stránsky??
 (Neznáme meno) obchod klobúky, Banková ulica, neskôr Schweidlerová Anna?

POZNÁMKY A VYSVETLIVKY:

- * pokiaľ nie je výslovne uvedené inak, všetky údaje sa týkajú Trenčína
- * zoznam nemožno považovať za úplný a v zozname sa môžu vyskytovať chyby a omyly
- * zoznam je zostavený na základe dobových reklám a na základe spomienok pamätníkov
- * R znamená rok existencie živnosti, pričom sa nemusí jednať ani o prvý ani o posledný rok existencie živnosti
- * 1.ČSR znamená existenciu živnosti v čase 1.Československej republiky (t.j. 1914 - 1938)
- * 1.SR znamená existenciu živnosti v čase 1.Slovenskej republiky (t.j. 1939 - 1945)
- * R-U znamená existenciu živnosti v čase Rakúsko - Uhorskej monarchie
- * spracované, 9. 3.1996, poznámky o mojich rodičov zapracované 7. 4.1996

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

Sloboda pre históriu

História nie je náboženstvo. Historik neprijíma dogmy, nerešpektuje nijaké zákazy, nepozná tabu a môže byť nepríjemný. História nie je morálka. Historikovou úlohou nie je oslavovať ani odsudzovať, historik vysvetľuje. História nie je slúžkou súčasnosti. Historik neaplikuje na minulosť súčasné ideologické schémy a nevnáša do minulých udalostí súčasné vnímanie (resp. dnešnú citlivosť). ... Historik berie do úvahy pamäť, ale neobmedzuje sa na ňu. História nie je právny objekt.

(Citované z: Petície Liberté pour l'histoire, podľa: http://www.forumhistoriae.sk/forum/vyzva_z_blois/ksinan.pdf)

Výzva z Blois

Od roku 2005 bojuje združenie Sloboda pre históriu proti snahám zákonodarnej moci začleňovať minulosť do sféry trestného práva, keďže tým stavia slobodnému historickému bádaniu do cesty čoraz väčšie prekážky. Rámcovým rozhodnutím Rady európskych ministrov z apríla 2007 nadobudol tento spočiatku rýdzo francúzsky problém medzinárodný rozmer. Pod heslom nesporne nevyhnutného a správneho boja proti prejavom rasizmu a antisemitizmu toto rozhodnutie zavádza na území celej Európskej únie skutkovú podstatu nových trestných činov, a tak môže historikom nasadiť okovy zákazov, ktoré sú v rozpore s ich poslaním.

V nadväznosti na Stretnutia historikov v Blois, venované v roku 2008 téme Európania, vyzýva Sloboda pre históriu na podporu tejto výzvy:

Sme znepokojení hrozbou spätnej moralizácie histórie a intelektuálnej cenzúry, a preto žiadame európskych historikov o mobilizáciu a politikov o rozvahu.

História nesmie poslúhovať politickej orientácii súčasnej vládnej garnitúry, ani sa nesmie písať na objednávku oponujúcich si historických pamätí. V slobodnom štáte neprislúcha orgánom politickej moci stanovovať, čo je historická pravda a pod hrozbou trestnoprávnej zodpovednosti okliešťovať slobodu historika.

Od historikov v jednotlivých krajinách požadujeme, aby zomkli sily a zakladali združenia podobné nášmu a aby čo najskôr a individuálne podpísali túto výzvu. Len tak je totiž možné zvrátiť nesprávny smer, akým sa uberajú zákony o pamäti.

Od zodpovedných politických predstaviteľov požadujeme, aby si uvedomili, že pokiaľ im prislúcha starostlivosť o kolektívnu historickú pamäť, nesmú zákonmi a vo vzťahu k minulosti prijímať štátne pravdy, ktorých začlenenie do právneho systému môže vážne obmedzovať nielen historikovu prácu, ale tiež intelektuálnu slobodu vo všeobecnosti.

V demokracii je sloboda pre históriu slobodou všetkých.

Pierre NORA, predseda Slobody pre históriu

Z francúzskeho jazyka preložil Mgr. Martin Brtko. Prevzaté z internetu.

Výzva vyšla v parížskom denníku Le Monde 11. októbra 2008

Pozrieť tiež: http://www.forumhistoriae.sk/forum/vyzva_z_blois/ksinan.pdf

Pozrieť tiež: <http://www.tc-america.org/debate.pdf> - komentár od Timothy Garton Ash

Znenie v angličtine: [http://www.lph-asso.fr/index.php?](http://www.lph-asso.fr/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=14&lang=en)

[option=com_content&view=article&id=47&Itemid=14&lang=en](http://www.lph-asso.fr/index.php?option=com_content&view=article&id=47&Itemid=14&lang=en)

Aktualizované materiály k Výzve z Blois pozri na webovej stránke združenia Sloboda pre históriu – Liberté pour l'Histoire: <http://www.lph-asso.fr/>

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

15. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (papierové vydanie)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.

9.marca 2008 som spustil moje jednoduché internetové stránky o histórii Trenčína, sú na adrese uvedenej v nadpise. Po zlých drobných skúsenostiach s privlastňovaním som sa rozhodol nezverejňovať tam diela, ktorých autorstvo nemožno preukázať, takže sú tam veci už predtým zverejnené, najmä moje vlastné.

Úvod na záver

Je veľa tém, a dosť informácií, ktoré by si zaslúžili zachytenie, ale teraz niet kde. Skúšal som. Okolnosti nie sú priaznivé, život más je povrchný viac než predtým. Peniaze hýbu takmer všetkým. Väčšine sa ich nedostáva a každému je košeľa bližšia než kabát - každý chce najprv pre seba dobre. Tá menšina, ktorá má možnosti, je mi na hony vzdialená vo všetkých ohľadoch. Len spojené sily sa presadia, ale ja nemám tie správne spojenia, ani talent ich uzatvárať. Tiež neviem, do akej miery je záujem o mne milé témy - dnes sa už takmer nečíta, svet sa vracia k obrázkovému záznamu. Po nedávnom odchode mojich najbližších a mojom odchode do dôchodku využívam trochu viac voľného času a tak konečne skúšam naplniť moju predstavu vydaním tejto písomnosti. Robím to teraz prvý raz a celkom sám, čo mi umožňuje písať subjektívne a veci to trochu zjednodušuje a v istom ohľade aj zrýchľuje. Omyly, chyby, nesprávnosti a preklepy nie sú vylúčené. Neskúšam už to, čo sa nedá - skúšam to, čo sa dá. Nemám veľké oči - uvidíme, čo sa vydarí a čo nie.

Vydal Ing. Vojtech Brabenec v Trenčíne.

ISBN 978-80-970620-9-5 (*papierové vydanie*)

Spracované v Open Office a GIMP, pod GNU/Linux-Ubuntu-Greenie

Toto je digitálna forma (.pdf) papierového vydania.*

16. strana - Trenčan Trenčanom o Trenčíne - TTT 1 - dec.2010

ISBN 978-80-970620-9-5 (*papierové vydanie*)

Ak nie je uvedené inak, autorom diel, fotografií, textov, spracovania je Ing. Vojtech Brabenec, Trenčín.